

90

UCHWAŁA Nr 49 RADY MINISTRÓW

z dnia 18 lutego 1972 r.

w sprawie rozszerzenia uprawnień dyrektorów państwowych przedsiębiorstw przemysłowych przemysłu kluczowego i dyrektorów ich zjednoczeń.

Zgodnie z uchwałą VI Zjazdu PZPR, w celu rozszerzenia uprawnień oraz zakresu odpowiedzialności dyrektorów państwowych przedsiębiorstw przemysłowych i dyrektorów ich zjednoczeń oraz uwzględniając wytyczne Komisji Partyjno-Rządowej do Unowocześniania Systemu Zarządzania i Funkcjonowania Państwa, na podstawie art. 9 i 25 dekretu z dnia 26 października 1950 r. o przedsiębiorstwach państwowych (Dz. U. z 1960 r. Nr 18, poz. 111) oraz art. 2 i 3 dekretu z dnia 3 czerwca 1953 r. o ustalaniu cen opłat i stawek taryfowych (Dz. U. Nr 31, poz. 122) Rada Ministrów uchwała, co następuje:

§ 1. Uchwała określa uprawnienia oraz obowiązki dyrektorów państwowych przedsiębiorstw przemysłowych przemysłu kluczowego i dyrektorów ich zjednoczeń, niezależnie od uprawnień i obowiązków wynikających z odrębnych przepisów.

§ 2. 1. Dotychczasowe uprawnienia ministrów (kierowników urzędów centralnych) do ustalania struktury organizacyjnej zjednoczeń i przedsiębiorstw, wynikające z przepisów szczególnych, przekazuje się dyrektorom zjednoczeń.

2. Minister ustala dla zjednoczenia:

- 1) następujące wskaźniki dyrektywne planów rocznych:
 - a) wartość dostaw na rynek na zaopatrzenie ludności,
 - b) wartość eksportu w złotych dewizowych z podziałem na obszary płatnicze,
 - c) w szczególnych wypadkach wielkość produkcji lub skupu bądź dostaw, wyrażoną w jednostkach naturalnych lub w wartości,
 - d) limit lub normatyw funduszu płac,
 - e) zadania i środki na inwestycje branżowe,
 - f) wskaźnik wyniku finansowego;
 w uzasadnionych wypadkach minister może zmniejszyć liczbę wskaźników dyrektywnych;
- 2) wartość importu w złotych dewizowych z podziałem na obszary płatnicze;
- 3) normy finansowe wynikające z systemu finansowego.

§ 3. Do dyrektora zjednoczenia należą następujące uprawnienia i obowiązki:

- 1) w sprawach organizacji:
 - a) ustalanie szczegółowej struktury organizacyjnej centrali zjednoczenia i jednostek organizacyjnych wchodzących w jej skład, po zatwierdzeniu przez ministra ramowej struktury danego zjednoczenia,
 - b) tworzenie zakładów doświadczalnych;
- 2) w sprawach planowania:
 - a) ustalenie dla zgrupowanych przedsiębiorstw w pełnym lub zmniejszonym zakresie wskaźników dyrektywnych planów rocznych, wymienionych w § 2 ust. 2 pkt 1, w zależności od programu gospodarczego zjednoczenia,
 - b) ustalanie w sposób zróżnicowany norm finansowych wynikających z obowiązującego systemu finansowego,
 - c) dokonywanie nie później niż w terminie do 30 listopada zmiany wskaźników dyrektywnych planów rocznych przedsiębiorstw,
 - d) tworzenie rezerw zadań i środków;
- 3) w sprawach inwestycji:
 - a) akceptacja wieloletnich programów rozwoju branży opracowanych na podstawie wytycznych ministra,
 - b) zatwierdzanie i zmienianie założeń techniczno-ekonomicznych inwestycji branżowych, podejmowanie decyzji dotyczących rozpoczęcia i cyklu realizacji tych inwestycji oraz zawieranie umów kredytowych z bankami finansującymi;
 uprawnienia te nie przysługują w stosunku do inwestycji uznanych za szczególnie ważne i określonych uchwałami Rady Ministrów o narodowym planie gospodarczym,
 - c) powoływanie zespołów ekspertów do opiniowania założeń techniczno-ekonomicznych inwestycji i przekazywanie podległym przedsiębiorstwom wiążących założeń, dotyczących rozwiązań projektowych i kosztów inwestycji,
 - d) wybór form organizacji procesu inwestycyjnego zapewniających sprawną realizację inwestycji branżowych oraz ich prawidłową eksploatację,
 - e) akceptacja rozliczeń zakończonych i przyjętych do eksploatacji inwestycji branżowych oraz kontrola terminowego osiągnięcia zamierzonych efektów techniczno-ekonomicznych tych inwestycji,
 - f) weryfikacja zakładowych programów wykorzystania zdolności produkcyjnych;
- 4) w sprawach finansowania postępu technicznego:
 - a) podwyższanie w ciągu roku narzutów na fundusz postępu techniczno-ekonomicznego i fundusz nowych

- uruchomień pod warunkiem, że nie spowoduje to korekty dyrektywnego wskaźnika wyniku finansowego zjednoczenia,
 - b) dysponowanie funduszem nagród za wdrożenie postępu technicznego w branży, przyznany przez ministra;
- 5) w sprawach cen:
 - a) zatwierdzanie cen:
 - surowców, półproduktów i wyrobów w obrocie wewnętrznym zjednoczenia,
 - wyrobów, dla których nalicza się podatek obrotowy według stawek procentowych,
 - wyrobów nowo produkowanych i nowo importowanych w przedsiębiorstwach zgrupowanych w zjednoczeniu i objętych koordynacją branżową zjednoczenia z wyłączeniem wyrobów dotowanych, wyrobów, do których stosowane są dopłaty importowe, oraz wyrobów, których cenę ustala Rada Ministrów lub Państwowa Komisja Cen,
 - b) obniżanie cen zbytu i cen fabrycznych przez niego zatwierdzonych, z wyłączeniem cen wyrobów dotowanych, pod warunkiem:
 - nieobniżania wpłat podatku obrotowego przypadającego od sprzedaży danych wyrobów,
 - nieuznawania tej obniżki za zmianę cen z punktu widzenia korektur z tego tytułu wynikających;
 - 6) w sprawach rachunkowości:
 - a) określanie, stosownie do warunków branżowych, sposobu inwentaryzacji składników majątkowych, których stan ilościowy nie może być ustalony w drodze przeliczenia, zważenia lub zmierzenia albo w drodze obliczeń technicznych,
 - b) udzielanie w uzasadnionych wypadkach zezwoleń przedsiębiorstwom na przeprowadzenie inwentaryzacji środków trwałych według uproszczonych zasad,
 - c) określanie rodzaju zapasów szczególnie ważnych dla gospodarki, których inwentaryzacja następuje dwa razy w roku,
 - d) określanie wypadków uzasadniających zaniechanie przeksięgowania na właściwe konta nieznacznych różnic inwentaryzacyjnych składników majątkowych, których stan ilościowy określa się na podstawie obliczeń technicznych lub szacunkowo;
 - 7) w sprawach handlu zagranicznego:
 - a) tworzenie, za okresy roczne i według podziału na obszary płatnicze, funduszu dewizowego zjednoczenia z odpisów:
 - osiągniętego przyrostu wartości eksportu w zł dewizowych w stosunku do wykonania roku ubiegłego w wysokości 10%,
 - uzysku dewizowego - w wysokości 30% z tytułu eksportu własnych licencji i nowych rozwiązań technicznych,
 - uzysku dewizowego w wysokości 30% z tytułu eksportu dokumentacji i ekspertyz nie związanych z obrotem towarowym;
 fundusz dewizowy zjednoczenia ewidencjonowany jest na specjalnym rachunku bankowym; saldo tego funduszu przechodzi na lata następne; uprawnienia, o których mowa, nie obejmują przedsiębiorstw specjalizujących się w eksporcie,
 - b) dysponowanie funduszem dewizowym zjednoczenia z przeznaczeniem: na zakup surowców, materiałów i elementów kooperacyjnych, maszyn i urządzeń in-

westycyjnych, licencji oraz na współpracę z zagranicą — zgodnie z regulaminem zatwierdzonym przez kolegium zjednoczenia,

- c) dokonywanie rozdziału limitu środków dewizowych przyznanych zjednoczeniu na import między przedsiębiorstwa handlu zagranicznego i dokonywanie zmian w tym rozdziale, z jednoczesnym powiadomieniem Ministerstwa Handlu Zagranicznego;
- 8) w sprawach jakości produkcji — przedkładanie Polskiemu Komitetowi Normalizacyjnemu wniosków o zezwolenie na odstępianie od postanowień Polskich Norm.

§ 4. Upoważnia się dyrektora zjednoczenia w sprawach czasu pracy i płac do:

- 1) wprowadzania, w porozumieniu z zarządem głównym właściwego związku zawodowego, następujących form skracania czasu pracy:
- czterobrygadowego systemu pracy w ruchu ciągłym,
 - pracy w sobotę bez trzeciej zmiany w przedsiębiorstwach (zakładach, wydziałach, oddziałach), w których przeważa zatrudnienie kobiet,
- pod warunkiem nieprzekroczenia funduszu płac i pełnej realizacji wskaźników dyrektywnych;
- 2) przyznawania zgrupowanym przedsiębiorstwom odpowiedniej kategorii, w ramach posiadanych środków, na dany rok;
- 3) dokonywania przesunięć planowanego funduszu płac między przedsiębiorstwami i jednostkami zakwalifikowanymi do różnych działów gospodarki, objętymi limitem lub normatywem funduszu płac;
- 4) dysponowania oszczędnościami funduszu płac przekazanymi zgodnie z obowiązującymi przepisami przez zgrupowane przedsiębiorstwa;
- 5) ustalania, do czasu dokonania w branży reformy płac i wprowadzenia nowych taryfikatorów, dla zgrupowanych przedsiębiorstw procentu zatrudnionych pracowników, którzy mogą otrzymać, w ramach planowanego funduszu płac przedsiębiorstwa, wynagrodzenie zasadnicze wyższe niż określone w taryfikatorze; wynagrodzenie takie może otrzymać nie więcej niż 20% ogółu zatrudnionych w przedsiębiorstwach zgrupowanych w zjednoczeniu;
- 6) przyznawania wynagrodzeń zasadniczych, w wysokości dotychczas posiadanej, pracownikom centrali zjednoczenia, którzy na skutek zmian organizacyjnych przeniesieni zostali na stanowiska o tym samym lub podobnym zakresie działania;
- 7) przyznawania, do czasu wprowadzenia reformy płac i nowych taryfikatorów, w ramach planowanego funduszu płac:
- wykwalifikowanym rzemieślnikom zatrudnionym w centrali zjednoczenia stawek płac wyższych o 10% od stawki maksymalnej wynikającej z obowiązującej tabeli płac,
 - wysoko kwalifikowanym pracownikom umysłowym centrali zjednoczenia wynagrodzeń zasadniczych wyższych, lecz nie przekraczających 10% maksymalnych stawek określonych dla danego stanowiska w obowiązującej tabeli płac, w liczbie nie przekraczającej 20% liczby zatrudnionych.

§ 5. Do dyrektora przedsiębiorstwa należą następujące uprawnienia i obowiązki:

- 1) w sprawach planowania:
ustalanie projektów rocznych planów działalności w spo-

sób zapewniający wykonanie wskaźników dyrektywnych i norm wymienionych w § 3 ust. 2 lit. a), b) i c);

- 2) w sprawach inwestycji podejmowanie decyzji dotyczących:
- inwestycji i kapitalnych remontów przedsiębiorstwa do wysokości środków funduszu inwestycyjno-remontowego i uzyskanego na ten cel kredytu bankowego,
 - inwestycji socjalnych do wysokości posiadanych na ten cel środków, w uzgodnieniu z organami samorządu robotniczego,
 - zastępowania w wypadkach gospodarczo uzasadnionych kapitalnych remontów wymianą maszyn i urządzeń w ramach środków na kapitalne remonty;
- 3) w pozostałym zakresie działania:
- akceptowanie programów działania zapobiegających tworzeniu się zbędnych zapasów,
 - podejmowanie decyzji dotyczących kasacji pojazdów samochodowych,
 - wydawanie zezwoleń na prowadzenie pojazdów służbowych przez pracowników posiadających uprawnienia do prowadzenia pojazdów,
 - zatwierdzanie wynagrodzeń za projekty wynalazcze, z tytułu efektów stosowania projektów do 150.000 zł i wynagrodzeń ustalonych na podstawie szacunku do 50.000 zł,
 - podejmowanie decyzji o służbowych wyjazdach do krajów socjalistycznych, objętych umowami o podróżach obywateli tych państw na podstawie dowodów osobistych, w ramach środków na delegacje służbowe, pod warunkiem zachowania obowiązujących stawek diet i innych wydatków określonych dla wyjazdów służbowych za granicę.

§ 6. Upoważnia się dyrektora przedsiębiorstwa do:

- 1) ustalania wysokości funduszu premiewego pracowników umysłowych i podziału tego funduszu w ramach obowiązujących przepisów oraz planowego funduszu płac ogółem dla przedsiębiorstwa; przy ustalaniu funduszu premiewego należy zachować właściwą proporcję między średnimi płacami pracowników fizycznych i umysłowych;
- 2) wykorzystywania oszczędności osobowego funduszu płac, wynikających z bankowej korekty funduszu płac (pomniejszonych o oszczędności przekazywane do dyspozycji zjednoczenia), na następujące cele:
- podwyższanie płac robotników w ramach obowiązujących taryfikatorów,
 - podwyższanie płac pracowników umysłowych, pod warunkiem zachowania właściwych proporcji wzrostu średnich płac robotników i pracowników umysłowych; podwyższone wynagrodzenia zasadnicze, o których mowa pod lit. a) i b), mogą być przynawane w danym roku tylko w ramach kwoty wygosparowanej z planowanego funduszu płac i nie mogą powodować wydatkowania w stosunku rocznym funduszu płac wyższego od kwot wygosparowanych oszczędności,
 - wprowadzania za zgodą zjednoczenia określonych w § 4 pkt 1 form skróconego czasu pracy,
 - nagrody indywidualne dla pracowników za szczególne osiągnięcia uzyskane w roku obliczeniowym; oszczędności, o których mowa, mogą być wykorzystane w 50% w drugim półroczu roku obliczeniowego — po zakończeniu rozliczeń za pierwsze półrocze, w całości zaś po zakończeniu roku obliczeniowego;
- 3) przyznawania, do czasu przeprowadzenia reformy płac i opracowania nowych taryfikatorów, w ramach posiadanego funduszu płac:

- a) kwalifikowanym robotnikom zaszeregowania wyższego o jedną kategorię od przewidzianego w obowiązującym taryfikatorze kwalifikacyjnym, a robotnikom zaszeregowanym do najwyższej kategorii — stawek płac wyższych o 10% od stawki maksymalnej, według tabeli płac obowiązującej daną grupę robotników,
- b) pracownikom umysłowym wynagrodzeń zasadniczych wyższych do 25% od maksymalnych dla danego stanowiska w tabeli płac;

liczbę robotników i pracowników umysłowych powyżej 10% zatrudnionych w poszczególnych przedsiębiorstwach, którym może być przyznane w ramach planowanego funduszu płac podwyższone wynagrodzenie zasadnicze, ustala dyrektor zjednoczenia (§ 4 pkt 5);

- 4) utrzymywania wynagrodzeń zasadniczych w wysokości dotychczas posiadanej pracownikom, którzy na skutek zmian organizacyjnych przeniesieni zostali na stanowiska o tym samym lub podobnym zakresie działania.

§ 7. 1. Rozszerzone na podstawie niniejszej uchwały uprawnienia dyrektorów przedsiębiorstw i zjednoczeń, powodujące zwiększenie samodzielności i operatywności zarządzania, nakładają na dyrektorów poważne obowiązki połączone z osobistą odpowiedzialnością za prawidłowe korzystanie z przyznanich uprawnień.

Do podstawowych obowiązków dyrektorów należy w szczególności:

- 1) w sprawach organizacji, planowania i gospodarowania funduszem płac:
 - a) tworzenie warunków do wykonywania zadań produkcji, wzrostu wydajności pracy, obniżania kosztów własnych i oszczędności materiałów,
 - b) przestrzeganie pełnej zgodności struktury organizacyjnej z celami i zadaniami wyznaczonymi w narodowych planach gospodarczych,
 - c) ustalenie dla wszystkich stanowisk pracy zakresu obowiązków i uprawnień, ram odpowiedzialności i wzajemnych związków służbowych,
 - d) zapewnienie zgodności pomiędzy podziałem zadań a kwalifikacjami wykonawców,
 - e) zapewnienie — przez właściwy podział zadań i środków oraz właściwą organizację pracy i kontrolę — wykonywania i przekraczania planowanej finalnej produkcji na cele zaopatrzenia rynku wewnętrznego i zwiększania eksportu,
 - f) ustalanie prawidłowej kooperacji wewnątrz zjednoczenia i przedsiębiorstwa, przede wszystkim przez stosowanie odpowiednich instrumentów ekonomicznych, w celu uzyskania maksymalnie niskich kosztów wytwarzania produktów finalnych,
 - g) zagwarantowanie dostaw produktów i usług objętych umowami między państwami,
 - h) zapewnienie sprawiedliwego rozdziału posiadanego funduszu płac, zgodnie z zasadą, że wyższe wynagrodzenie przysługuje za lepszą pracę, dłuższy staż pracy, podwyższanie kwalifikacji i zwiększanie odpowiedzialności,
 - i) wykorzystanie wszelkich rezerw produkcyjnych i organizacyjnych w celu najszybszego wprowadzania skróconego czasu pracy zgodnie z przepisami niniejszej uchwały,
 - j) przestrzeganie porozumień z organizacjami samorządu robotniczego w ustalaniu regulaminów premiowania, podwyższaniu stawek osobistego zaszeregowania, wy-

korzystaniu oszczędności funduszu płac i nagród indywidualnych;

- 2) w sprawach inwestycji i handlu zagranicznego:
 - a) realizowanie w zaplanowanych terminach szczególnie ważnych inwestycji, jak również inwestycji branżowych,
 - b) zorganizowanie procesów inwestycyjnych w sposób zapewniający skracanie cykli budowy i obniżanie kosztów realizacji,
 - c) zwiększanie wykonawstwa aparatury i potencjału robót budowlano-montażowych we własnym zakresie w wypadkach gospodarczo uzasadnionych,
 - d) ustalanie i weryfikowanie zdolności produkcyjnych posiadanych środków trwałych oraz ich właściwe wykorzystanie,
 - e) zapewnienie odpowiednich dostaw produktów bądź usług odbiorcom, z którymi zawarto roczne umowy o dostawy, w razie opóźnień inwestycyjnych u dostawców, powodujących niewykonanie planowanej produkcji czy usług,
 - f) właściwe wykorzystanie funduszu dewizowego zjednoczenia do dalszego rozwoju eksportu bądź zwiększenia zaopatrzenia ludności,
 - g) zapewnienie udziału dyrektorów przedsiębiorstw w dysponowaniu funduszem dewizowym zjednoczenia.

2. Realizując zadania, o których mowa w niniejszej uchwale, dyrektorzy przedsiębiorstw i zjednoczeń powinni zwrócić szczególną uwagę na kształtowanie socjalistycznych stosunków międzyludzkich w zakładach pracy, przy równoczesnym wzroście dyscypliny pracy, na utrzymywanie stałej więzi z załogą w najistotniejszych sprawach działalności zakładów pracy oraz stale troszczyć się o sprawy bezpieczeństwa i higieny pracy i warunki socjalno-bytowe załogi.

§ 8. Przepisy uchwały dotyczące ministrów stosuje się odpowiednio do kierowników urzędów centralnych.

§ 9. Prezes Rady Ministrów może rozciągnąć niniejszą uchwałę na przedsiębiorstwa i zjednoczenia przemysłu terenowego.

§ 10. W sprawach uregulowanych niniejszą uchwałą nie stosuje się:

- 1) § 7—10 wytycznych w sprawie zasad organizacji i zakresu działania służb technicznych w dziedzinie wynalazczości i ochrony interesów państwowych w zakresie projektów wynalazczych, stanowiących załącznik do zarządzenia Przewodniczącego Komitetu Nauki i Techniki z dnia 14 października 1967 r. w sprawie zasad organizacji i zakresu działania służb technicznych w dziedzinie wynalazczości (Monitor Polski Nr 59, poz. 281);
- 2) § 11—22 wytycznych w sprawie prac nad postępowaniem ekonomicznym w gospodarce społecznej, stanowiących załącznik do uchwały nr 224 Rady Ministrów z dnia 29 lipca 1964 r. w sprawie postępu ekonomicznego w gospodarce społecznej i organizacji służb ekonomicznych (Monitor Polski Nr 55, poz. 260);
- 3) część III „Struktura organizacyjna służby normowania” wytycznych w sprawie zadań, zakresu działania i struktury organizacyjnej służby normowania pracy, stanowiących załącznik do obwieszczenia Przewodniczącego Komitetu Pracy i Płac z dnia 14 listopada 1961 r. o wytycznych w sprawie zadań, zakresu działania i struktury organizacyjnej służby normowania pracy (Monitor Polski Nr 94, poz. 402);

- 4) zarządzenie Przewodniczącego Komisji Planowania przy Radzie Ministrów z dnia 23 kwietnia 1965 r. w sprawie wzmocnienia organizacji i rozszerzenia zakresu prac w dziedzinie programowania inwestycji jednostek gospodarki uspołecznionej (Monitor Polski Nr 22, poz. 103);
 - 5) § 2—6 oraz § 7 ust. 2 wytycznych dotyczących organizacji obsługi prawnej przedsiębiorstw, stanowiących załącznik nr 1 do zarządzenia nr 62 Prezesa Rady Ministrów z dnia 3 lipca 1962 r. w sprawie ogólnych zasad organizacji obsługi prawnej przedsiębiorstw państwowych, zjednoczeń oraz banków państwowych (Monitor Polski Nr 57, poz. 270);
 - 6) § 7 uchwały nr 426 Rady Ministrów z dnia 19 grudnia 1960 r. w sprawie opracowywania i zatwierdzania rocznych planów techniczno-ekonomicznych przez jednostki gospodarki uspołecznionej (Monitor Polski z 1961 r. Nr 3, poz. 21 i z 1969 r. Nr 36, poz. 270);
 - 7) § 10 ust. 2 uchwały nr 191 Rady Ministrów z dnia 10 września 1971 r. w sprawie resortowej kontroli działalności gospodarczej państwowych jednostek organizacyjnych (Monitor Polski Nr 48, poz. 309);
 - 8) § 4 i 6 uchwały nr 333 Rady Ministrów z dnia 22 listopada 1968 r. w sprawie służby bezpieczeństwa i higieny pracy (Monitor Polski Nr 51, poz. 356);
 - 9) w § 2 ust. 2 i § 4 uchwały nr 23 Rady Ministrów z dnia 28 stycznia 1972 r. w sprawie zasad gospodarowania funduszem płac w 1972 r. w przedsiębiorstwach przemysłowych i grupujących je zjednoczeniach (Monitor Polski Nr 11, poz. 80).
- § 11. Traci moc:
- 1) uchwała Komitetu Ekonomicznego Rady Ministrów z dnia 12 maja 1950 r. w sprawie struktury organizacyjnej uspołecznionych przedsiębiorstw przemysłu kluczowego, centralnych zarządów przemysłu i zjednoczeń;
 - 2) uchwała nr 704 Rady Ministrów z dnia 10 listopada 1956 r. w sprawie rozszerzenia uprawnień państwowych przedsiębiorstw przemysłowych (Monitor Polski Nr 94, poz. 1047 z późniejszymi zmianami).
- § 12. Uchwała wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezes Rady Ministrów: *P. Jaroszewicz*